

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Санітарно-епідеміологічна та екологічна безпека»

Ступінь освіти Магістр

Спеціальності 184, 183, 185, та ін.

Тривалість викладання 3,4 чверть

Заняття: 4 години на тиждень

Лекції 3 години на тиждень

Практичні 1 година на тиждень

Мова викладання українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=3615>

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти

Онлайн-консультації: Microsoft Teams – група «Санітарно-епідеміологічна та екологічна безпека»

Інформація про викладачів:

	Чеберячко Юрій Іванович (лекції) професор кафедри охорони праці та цивільної безпеки, доктор технічних наук за спеціальністю 05.26.01 - Охорона праці
	Персональна сторінка: https://aop.nmu.org.ua/ua/spivrob_kaf/prepods/cheberyachkou/
	E-mail: cheberiyachko.yu.i@nmu.one

1. Анотація до курсу

Санітарно-епідеміологічна та екологічна безпека – вивчає причини змін стану здоров'я населення та середовища життєдіяльності людини, при яких досліджуються показники захворюваності для даної території, умови проживання сприятливі для населення, а також параметри для контролю шкідливих факторів середовища життєдіяльності відповідно санітарних норм.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – формування умінь та компетенцій для врегулювання взаємовідносин між людиною та природою, розв'язання та попередження виникнення екологічних конфліктних ситуацій в державі, які спрямовані на збереження безпечного для існування живої та неживої природи навколишнього середовища, захисту життя і здоров'я населення від

негативного впливу, зумовленого забрудненням навколишнього середовища, досягненням гармонійної взаємодії суспільства й природи, охорону, раціональне використання й відтворення природних ресурсів, вирішення питань біобезпеки для організації протиепідемічних заходів щодо інфекційних захворювань із різними механізмами передачі та організації проведення профілактичних та протиепідемічних заходів в умовах надзвичайних ситуацій у мирний час, в тому числі за умов занесення карантинних інфекцій

Завдання курсу:

За результатами вивчення дисципліни студент повинен знати:

Вимоги санітарно-епідемічної безпеки;

Алгоритм протиепідемічних заходів в осередках інфекцій;

Заходи щодо попередження інфекційних захворювань;

Положення нормативно-правових актів з питань санітарно-епідемічної та екологічної безпеки;

Вплив антропогенної діяльності на природне середовище та визначення можливих наслідків для життя людей та природи;

Сучасні методи дослідження екологічних ризиків та загроз для ефективного прогнозування та запобігання негативним наслідкам.

3. Результати навчання:

Після вивчення дисципліни студент зможе:

- визначити пріоритетні проблеми профілактики інфекційних захворювань за групами та нозологічними формами;
- трактувати епідеміологічну, соціальну та економічну значущість окремих нозологічних форм;
- організовувати діяльність колективу з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці та особливостей роботи водіїв;
- організувати та провести протиепідемічні заходи в осередках інфекційних захворювань;
- організувати та провести протиепідемічні заходи в осередках інфекцій, що пов'язані з наданням медико-профілактичної допомоги;
- визначити епідеміологічні прояви захворюваності на інфекції, що належать до різних груп (дихальних, кишкових, трансмісивних та інфекцій зовнішніх покривів);
- визначати завдання екологічної безпеки, принципи та пріоритети політики екологічно безпечного розвитку;
- здійснювати оцінку сучасного стану екологічної безпеки екосистем України;
- оцінювати ефективність основних напрямів державної політики щодо нейтралізації загроз екологічній безпеці України;
- визначати еколого-техногенні проблеми промислових та побутових відходів
- визначати основні вимоги до нормування якості навколишнього середовища України у світлі екологічної безпеки.

4. Структура курсу

Види та тематика навчальних занять
ЛЕКЦІЇ
Основні епідеміологічні поняття
Інфекції, що пов'язані з наданням медичної допомоги
Організація та проведення імунопрофілактики
Дезінфекція та стерилізація
Алгоритм протиепідемічних заходів в осередках інфекцій із різними механізмами передачі: повітряним, фекально-оральним, трансмісивним та контактним
Живі переносники інфекційних захворювань
Профілактичні та протиепідемічні заходи в осередках інфекцій з повітряним механізмом передачі (дифтерія, кір).
Профілактичні та протиепідемічні заходи при особливо небезпечних інфекціях. Карантинні заходи.
Біологічна безпека: основні поняття. Види біологічних загроз та система реагування на них. Особливості проведення протиепідемічних заходів у випадках виникнення надзвичайних ситуацій
Екологічна безпека: поняття та інструментарій дослідження
Екологічна безпека як складова національної безпеки
Методологічні засади дослідження екологічної безпеки
Екологічні проблеми атмосферного повітря
Екологічні проблеми природних вод України
Агроекологічна оцінка ґрунтів
Ресурсно-екологічна безпека України
Техногенно-радіаційна небезпека в Україні
Еколого-техногенні проблеми промислових та побутових відходів
Екологічні наслідки російської агресії на Донбасі
Біосфера і стан здоров'я людини
Державна система контролю і управління охороною навколишнього природного середовища
Соціально-економічні та промислові аспекти екологічної безпеки
Законодавче та нормативно-правове регулювання екологічної діяльності
Екологізація науки, техніки і виробництва
Створення та розповсюдження екологічно сприятливих технологій
Біобезпека в Україні. Ризики з генетично модифікованими продуктами
Гуманітарні аспекти екологічної безпеки
Практичні заняття
Алгоритм протиепідемічних заходів в осередках інфекцій із різними механізмами передачі: повітряним та фекально-оральним
Алгоритм протиепідемічних заходів в осередках інфекцій із різними

Види та тематика навчальних занять
механізмами передачі: трансмісивним та контактним
Особливості проведення профілактичних та протиепідемічних заходів
Протиепідемічні заходи в осередках інфекцій з повітряним механізмом передачі (дифтерія, кір)
Профілактичні та протиепідемічні заходи при інфекціях з фекально-оральним механізмом передачі (черевний тиф і паратифи, гепатит А)
Опрацювання Основних засад (стратегія) державної екологічної політики України
Контроль стану атмосферного повітря
Контроль іонізуючого випромінювання
Опрацювання Стратегії Національної безпеки України
Опрацювання Стратегії сталого розвитку "Україна-2020"

Самостійна робота (особистісно-орієнтована з елементами дистанційної освіти).

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення*

Активованій акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one) на Офіс365, використання дистанційної платформи (<https://do.nmu.org.ua/>).

Використовуються лабораторна й інструментальна база кафедри охорони праці та цивільної безпеки, а також комп'ютерне та мультимедійне обладнання, дистанційна платформа Moodle.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни на підставі **поточного оцінювання знань** за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та виконання і захисту практичних робіт складатиме не менше 60 балів. Під час поточного контролю лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання контрольних конкретизованих завдань. Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного або індивідуального завдання.

6.3. Критерії оцінювання підсумкової роботи. У випадку якщо здобувач вищої освіти за поточною успішністю отримав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку проводиться **підсумкове оцінювання** під час виконання комплексної контрольної роботи.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням "Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка" <http://surl.li/alvis>.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика. Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на Офіс365 та відвідування групи в Teams. Робота з відповідним матеріалом до розміщенням

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота з дистанційним курсом «Основи гірничорятувальної справи» (www.do.nmu.org.ua).

Усі письмові запитання стосовно курсу мають надсилатися на електронну пошту викладача або до групи в Teams.

7.3. Політика щодо перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять. Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту. Якщо здобувач вищої освіти захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи. Здобувачу вищої освіт, чий стан здоров'я є незадовільним і може вплинути на здоров'я інших здобувачів вищої освіти, буде пропонуватися залишити заняття (така відсутність вважатиметься пропуском з причини хвороби). Практичні заняття не проводяться повторно, ці оцінки неможливо отримати під час консультації, це саме стосується і колоквиумів. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись дистанційно - в онлайн-формі, за погодженням з викладачем.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

8 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові

1. Гоц Ю.Д., Колеснікова І.П., Махорт Г.А. Епідеміологія. – Київ.: Асканія, 2007. – 353 с.
2. Епідеміологія: базовий підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів. За ред. проф. І.П. Колеснікової. – Вінниця: Нова книга, 2012. – 576 с.
3. Екологічна безпека України: Навчальний посібник / М. І. Хилько. – К., 2017. – 266 с.

Допоміжні

1. Денисюк В.І., Денисюк О.В. Доказова внутрішня медицина. – Вінниця, 2006. – 704 с.
2. Інфекційні хвороби: Підручник / За ред. О.А. Голубовської. – К., 2012. – 728с.
3. Зеркалов Д.В. Екологічна безпека: управління, моніторинг, контроль: Посібник / Д.В. Зеркалов. – К.: КНТ, Дакор, Основа, 2007. – 412 с.
4. Генсірук С.А. Еколого–економічні аспекти природокористування / С.А. Генсірук. - К.: Наукова думка, 1982. – 176 с.
5. Качинський А.Б. Екологічна безпека України: аналіз, оцінка та державна політика / А.Б. Качинський, Г.А. Хміль. – К.: НІСД, 1997. – 127 с.
6. Яцик А.В. Екологічна безпека в Україні / А.В. Яцик. – К.: Генеза, 2001. – 216 с.

ЗАКОНОДАВЧА ТА НОРМАТИВНА БАЗА

1. Наказ МОЗ України за № 905 від 28.12.2015 р. «Про Критерії, за якими визначаються випадки інфекційних та паразитарних захворювань, які підлягають реєстрації»
2. Наказ МОЗ України за № 362 від 13.04.2016 р. «Про Перелік інфекційних захворювань, які мають прогресивно/поступово охоплюватися епідеміологічним наглядом»
3. Наказ МОЗ України за № 133 від 19.07.95 р. «Про затвердження Переліку особливо небезпечних, небезпечних інфекційних та паразитарних хвороб людини і носійства збудників цих хвороб».
4. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», остання редакція від 12.06.2011 р.
5. Закон України від 24.02.94 р. № 4000-ХІІ «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», остання редакція від 12.06.2011 р.
6. Закон України від 06.04.2000 р. № 1645-ІІІ «Про захист населення від інфекційних хвороб», остання редакція від 11.06.2009 р.
7. Закон України від 15.11.2001 р. № 2776-ІІІ (2776-14) «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання захворюванню на синдром набутого імунodefіциту (СНІД) та соціальний захист населення».
8. Декларація Ріо-1992 про навколишнє середовище та розвиток

9. Основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2020 року
10. Стратегія Національної безпеки України
11. Стратегія сталого розвитку "Україна-2020"
12. Наказ МОЗ України за № 192 від 03.08.99 р. «Про заходи щодо покращення бактеріологічної діагностики дифтерії в Україні».
13. Наказ МОЗ України за № 30 від 09.02. 98 р. «Про заходи щодо профілактики і боротьби з грипом та гострими респіраторними інфекціями в Україні».
14. Наказ МОЗ України за № 631 від 17.05. 2005 р. «Про створення лабораторної мережі і діагностики кору, краснухи та епідемічного паротиту».
15. Наказ МОЗ України за № 188 від 17.05.2005 р. «Про затвердження інструкції щодо організації епідеміологічного нагляду за кором».
16. Наказ МОЗ України за № 595 від 2011 р. «Про порядок проведення профілактичних щеплень в Україні та контролю якості й обігу медичних імунобіологічних препаратів».
17. Наказ МОЗ України за № 551 від 2014 р. «Про удосконалення проведення профілактичних щеплень в Україні». 22. Наказ МОЗ України № 996 від 26.09.2016 р. «Про внесення змін до деяких наказів Міністерства охорони здоров'я України».
18. Наказ МОЗ України від 18.05.2018 № 947 "Про внесення змін до Календаря профілактичних щеплень в Україні".
19. Наказ МОЗ України від 23.04.2019 № 958 "Про внесення змін до Календаря профілактичних щеплень в Україні".
20. Наказ МОЗ України за № 488 від 17.07.2006 р. «Про заходи щодо профілактики і боротьби з пташиним грипом та запобігання виникненню його пандемії».
21. Наказ МОЗ України за № 590 від 12.08.2009 р. «Про затвердження методичних рекомендацій «Принципи діагностики та лікування хворих на гострі респіраторні вірусні захворювання».
22. Наказ МОЗ України за № 795 від 02.11.2009 р. «Про порядок взаємодії лікувально-профілактичних закладів в умовах підвищеної захворюваності населення України на гострі респіраторні інфекції та пандемічний грип, викликаний вірусом (А Н1/Н1 Каліфорнія)».
23. Наказ МОЗ України за № 813 від 07.11.2009 р. «Про затвердження Алгоритму надання медичної допомоги хворим на пандемічний грип, викликаний вірусом (А Н1/Н1 Каліфорнія)».
24. Наказ МОЗ України за № 922 від 04.12.2009 р. «Про організацію вірусологічних досліджень на грип та гострі респіраторні вірусні інфекції в Україні в період пандемії».
25. Наказ МОЗ України за № 788 від 30.10.2009 р. «Про затвердження тимчасових методичних рекомендацій щодо запровадження інфекційного контролю у лікувально-профілактичних установах для запобігання ураження пандемічним вірусом грипу (А Н1/Н1 2009)».

26. Наказ МОЗ України за № 170 від 15.04.2005 р. «Про затвердження методичних вказівок з мікробіологічної діагностики менінгококової інфекції та гнійних бактеріальних менінгітів».
27. Наказ МОЗ України № 240 від 01.10.1999 р. «Про заходи щодо попередження захворюваності населення України на гепатит А».
28. Наказ № 237 від 30.07.96 р. «Про затвердження Порядку організації стаціонарів вдома для дорослих, хворих на легкі форми вірусного гепатиту А».
29. Наказ МОЗ України № 198 від 14.07.1998 р. «Про посилення заходів щодо попередження захворювання на поліомієліт в Україні».
30. Наказ МОЗ України № 96 від 15.04.1998 р. «Про удосконалення заходів щодо попередження захворювання на поліомієліт в Україні».
31. Наказ МОЗ України № 178 від 28.10.2015 р. «Про удосконалення епідеміологічного нагляду за ентеровірусними інфекціями, у т. ч. поліомієлітом, та запобігання поширенню циркулюючих вакциноспоріднених поліовірусів».
32. Наказ МОЗ України № 501 від 20.07. 2006 р. «Щодо проведення дозорного епідеміологічного нагляду за ротавірусною інфекцією».
33. Наказ МОЗ України № 234 від 10.05. 2007 р. «Про організацію профілактики внутрішньолікарняних інфекцій в акушерських стаціонарах».
34. Наказ МОЗ України № 181 від 04.04. 2008 р. «Епідеміологічний нагляд за інфекціями області хірургічного втручання та їх профілактика (методичні рекомендації)».
35. Наказ МОЗ України № 66 від 14.04.95 р. «Про затвердження Інструкції про порядок внесення подання про відсторонення осіб від роботи або іншої діяльності».
36. Наказ МОЗ України № 107-ДСК від 01.06.90 р. «Про порядок надання інформації про надзвичайні ситуації».
37. Міжнародні медико-санітарні правила (2005 р.) / Всесвітня організація охорони здоров'я. – 2005. – <http://www.who.int/ru>.
38. Постанова МОЗ України № 16 від 12.05. 2003 р. “Про затвердження методичних вказівок “Організація та проведення первинних заходів при виявленні хворого (трупа) або підозрі на зараження карантинними інфекціями, контагіозними вірусними геморагічними гарячками та іншими небезпечними інфекційними хворобами неясної етіології”.
39. Правила санітарної охорони території України (постанова Кабінету міністрів України від 24. 04.1999 р. № 696).
40. Наказ МОЗ України № 167 “Про удосконалення протихолерних заходів в Україні” від 30.05.1997 року.
41. Наказ МОЗ України № 31 від 23.02. 2000 р. “Про затвердження положень про спеціальні санітарно-карантинні підрозділи”.
42. Наказ МОЗ України № 314 від 09.07. 2003 р. “Про заходи з профілактики захворювань на сибірку”.
43. Постанова Кабінету Міністрів України № 216 “Про затвердження Концепції стратегії дій Уряду, спрямованих на запобігання поширенню ВІЛ-

інфекції/СНІДу, на період до 2011 року та Національної програми забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, допомоги та лікування ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2004 – 2008 роки” від 04.03. 2004 року”.

44. Постанова Кабінету Міністрів України № 2026 “Питання запобігання та захисту населення від ВІЛ-інфекції та СНІД” від 18.12.1998 року”.

45. Наказ МОЗ України від 25.05. 2000 р. № 120 “Про вдосконалення організації медичної допомоги хворим на ВІЛ-інфекцію/ СНІД”.

46. Постанова Верховної Ради України від 19.11.92 р. «Основи законодавства України про охорону здоров'я».

47. Постанова Кабінету Міністрів України № 2026 від 18.12.1998 року «Питання запобігання та захисту населення від ВІЛ-інфекції та СНІД».

48. Постанова Кабінету Міністрів України № 893 від 22.08. 2011 р. «Про затвердження Правил санітарної охорони території України».

49. Наказ МОЗ України № 113 від 12.03.2007 р. «Про затвердження Методичних вказівок планування заходів щодо попередження занесення і поширення в Україні небезпечних інфекційних хвороб».

50. Наказ МОЗ України № 322 від 27.05.2011 р. «Про затвердження Методичних рекомендацій з проведення деконтамінації постраждалих внаслідок дії хімічних, радіаційних чинників та біологічних агентів».

51. Наказ МОЗ України № 120 від 25.05.2000 р. «Про вдосконалення організації медичної допомоги хворим на ВІЛ-інфекцію/ СНІД».

52. Наказ МОЗ України № 415 від 19.08.2005 р. «Про удосконалення добровільного консультування і тестування на ВІЛ-інфекцію».

53. Наказ МОЗ України від 11.08.2014 за № 552 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил Дезінфекція, перед стерилізаційне очищення та стерилізація медичних виробів в закладах охорони здоров'я».

54. Наказ МОЗ України від 08.06.2015 за № 325 «Про затвердження Державних санітарно-протиепідемічних правил і норм щодо поводження з медичними відходами».

55. Наказ МОЗ України за №798 від 21.09.2010 «Про затвердження методичних рекомендацій «Хірургічна та гігієнічна обробка рук медичного персоналу».

56. Наказ МОЗ України № 223 від 22.10. 93 «Про збір, знезараження та здачу використаних медичних виробів одноразового застосування із пластичних мас».

57. Методичні рекомендації зі стерилізації лігатурного шовного матеріалу в лікувально-профілактичних установах № 15- 6/34 від 19.07. 1990 р.

58. Наказ МОЗ України від 30.04.2014 за №293 «Про затвердження Інструкції зі збору, сортування, транспортування, зберігання, дезінфекції та прання білизни у закладах охорони здоров'я».

Інформаційні ресурси

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України - <http://www.president.gov.ua>
2. Верховна Рада України - <http://www.rada.gov.ua>
3. Кабінет Міністрів України - <http://www.kmu.gov.ua>
4. Міністерство освіти і науки України - <http://www.mon.gov.ua>

5. Міністерство охорони здоров'я України - <http://www.moz.gov.ua>
6. Державна служба України з надзвичайних ситуацій - <http://www.dsns.gov.ua>
7. Рада національної безпеки та оборони України <http://www.rnbo.gov.ua>
8. Всесвітня організація охорони здоров'я - <http://www.who.int>
9. Centers for diseases control and prevention - <http://www.cdc>